Participatieverslag Vernieuwing omgevingsvisie

Datum : 2 april 2026
Zaaknummer 2023-011165

provincie Gelderland

INHOUDSOPGAVE

1 Inleiding 3

2 Omgevingsvisie 3

2.1 Wat staat er in een omgevingsvisie? 3

2.2 Doel vernieuwing omgevingsvisie 3

3 Participatie omgevingsvisie – Structuur 4

3.1 Fasen 4

3.2 Niveaus van participatie 4

3.3 Doelgroepen 5

3.4 Communicatie 5

4 Participatie Omgevingsvisie - Fase 1 7

4.1 Gevolgde methode 7

4.2 Inbreng belanghebbenden 7

4.3 Hoe zijn wij met de inbreng omgegaan 8

4.4 Het effect van de inbreng 8

5 Participatie Omgevingsvisie – Fase 2 10

5.1 Gevolgde methode 10

5.2 Inbreng inwoners en professionele partners 11

5.3 Bestuurlijke inbreng 12

5.4 Hoe zijn wij met de inbreng omgegaan 13

5.5 Het effect van de inbreng 13

6 Overige inbreng 15

7 Evaluatie van de participatie 16

8 Bijlagen 18

1 Inleiding

Het betrekken van Gelderlanders is een rode draad in ons provinciale werk. We vinden het belangrijk om te luisteren naar inwoners, ondernemers, maatschappelijke instellingen, mede overheden en overige belanghebbenden in Gelderland. Voor de omgevingsvisie hebben we zoveel mogelijk verschillende mensen en organisaties de kans gegeven om mee te doen. Met participatie vergroten we de betrokkenheid van inwoners en partners en benutten we hun kennis en inzichten. Het doel van de participatie is voor iedereen hetzelfde: we raadplegen en informeren, waarna besluitvorming bij de Provinciale Staten van Gelderland ligt.

We hebben het participatietraject doorlopen op basis van ons participatieplan omgevingsvisie (PS2024-425). Bureau Buhrs en Land-ID hebben ons geholpen met advies en ondersteuning in de uitvoering. In dit plan hebben we rekening gehouden met de provinciale aanpak 'Meedoen met provincie Gelderland', die inmiddels is vertaald en vastgelegd in de zogenoemde participatieverordening. In dit verslag beschrijven en evalueren we het participatieproces en leggen we uit wat we met de inbreng hebben gedaan.

2 Omgevingsvisie

2.1 Wat staat er in een omgevingsvisie?

De omgevingsvisie is het integrale beleidskader voor de fysieke leefomgeving. Hierin komen veel verschillende beleidsthema's bij elkaar, zoals water, landbouw, natuur, wonen, economie, bereikbaarheid en energie. In deze visie staan de provinciale ambities en doelen voor 2050 centraal, evenals de keuzes die we maken om deze te realiseren en de rol die de provincie daarin speelt. De omgevingsvisie vormt het kader om te sturen op ruimtelijke en maatschappelijke ontwikkelingen en legt de verbinding tussen het heden, de nabije toekomst en de lange termijn.

2.2 Doel vernieuwing omgevingsvisie

De nieuwe omgevingsvisie vervangt de omgevingsvisie Gaaf Gelderland uit 2018. De omgevingsvisie Gaaf Gelderland was om een aantal redenen aan vernieuwing toe. Om te beginnen stuurde deze visie te weinig: er was behoefte aan een scherpere prioritering en een duidelijkere doorwerking naar gebieden (regio's). De provinciale rol in het ruimtelijk domein is de laatste jaren gegroeid en op een aantal beleidsvelden veranderd. Nieuw ruimtelijk beleid van het Rijk heeft invloed op onze rol en ons beleid. Daarnaast was er nieuw beleid nodig op basis van het coalitieakkoord 2023-2027 'Gewoon doen'. Tot slot stelt de Omgevingswet die op 1 januari 2024 is ingegaan andere eisen aan de visie. Het gaat hierbij vooral om de digitale standaarden en om de milieuvereisten die in elke omgevingsvisie aan de orde moeten komen.

3 Participatie omgevingsvisie – Structuur

Een omgevingsvisie van de provincie valt onder de Omgevingswet. Onze Gelderse participatieverordening is gebaseerd op de Omgevingswet, de Wet versterking participatie decentrale overheden en de ambities van het coalitieakkoord. Voor de participatie voor de Omgevingsvisie is aangesloten op de provinciale aanpak 'Meedoen met provincie Gelderland'. Deze aanpak geeft aan hoe (mede-)overheden, bedrijven, maatschappelijke organisaties en inwoners kunnen meedoen met ons werk. Een combinatie van luisteren en betrekken bij het maken en uitvoeren van beleid, van begin tot eind. Meer informatie over de aanpak is te vinden op de provinciale website: www.gelderland.nl/meedoen.

3.1 Fasen

Om te komen tot een nieuwe omgevingsvisie is een zorgvuldig proces doorlopen. De verwachting was aanvankelijk dat dit twee jaar in beslag zou nemen, van begin 2024 tot eind 2025. Er bleek echter meer tijd nodig voor het uitwerken van beleidskeuzes en een zorgvuldig participatieproces. Het participatieproces bestond uit meerdere fasen:

1. De eerste participatiefase was gericht op het ophalen van ideeën. We hebben in deze fase input opgehaald voor de kadernota vernieuwing omgevingsvisie (PS2025-141). De kadernota schetst de mogelijke keuzes en de inhoudelijke richting van de omgevingsvisie.
2. In de tweede participatiefase hebben we 7 ruimtelijke keuzes getoetst (PS2025-863). Na besluitvorming over de kadernota zijn de kaders die Provinciale Staten hierin hebben meegegeven verder uitgewerkt. Een groot deel kon meteen worden uitgewerkt, maar er kwamen 7 ruimtelijke keuzes naar voren die om extra aandacht vroegen vanwege hun impact en de benodigde beleidswijzigingen.
3. De derde participatiefase is de formele zienswijzeperiode. Het ontwerp van de omgevingsvisie wordt in deze fase ter inzage gelegd, voordat de definitieve besluitvorming door Provinciale Staten plaatsvindt.

Voorliggend verslag gaat over de participatie in fase 1 en 2. De zienswijzeprocedure in fase 3 kan worden beschouwd als formele participatie met een eigen proces en procedure en is geen onderdeel van dit verslag.

3.2 Niveaus van participatie

Er zijn meerdere niveaus van participatie. Het niveau geeft aan welke en hoeveel invloed mensen (kunnen) hebben in het maken van de nieuwe omgevingsvisie. Afhankelijk van de fase van het proces en de groep belanghebbenden is gekozen voor een bepaald participatieniveau of een combinatie van niveaus. We hebben hierbij gebruik gemaakt van de zogenoemde participatieladder die ook onderdeel is van onze provinciale participatieaanpak.

Provinciale Staten hebben volgens de wet als enige het recht om te beslissen over de omgevingsvisie. Daarmee was het doel van meedoen (participatie) in dit proces gericht op consulteren (raadplegen), adviseren en informeren. Dit zijn dan ook de twee treden van de participatieladder die voor dit proces zijn gebruikt.

- Fase 1 tot en met het maken van de kadernota stond in het teken van ophalen:
  - Van inhoud en invalshoeken (*"collectieve denkkracht"*);
  - Van prioritering: wat vinden groepen belangrijk? Hierbij hebben we ook oog voor zorgen en weerstand.

- Fase 2 bij het uitwerken van de kadernota tot aan een ontwerp van de omgevingsvisie stond in het teken van toetsen:
    - Van volgbaarheid en begrijpelijkheid van het verhaal (*"hoe komt het over?"*);
    - Van inhoud en gevolgen van mogelijke keuzes.
- In fase 3, na het ontwerp van de omgevingsvisie, vindt de formele toets plaats:
    - Mogelijkheid tot het indienen van een zienswijze op de ontwerp omgevingsvisie. Dit is een formele stap die in de wet is geregeld. Dit zien we als een laatste toets, vooral om de gevolgen van mogelijke keuzes goed mee te wegen. De zienswijzeperiode is geen onderdeel van voorliggend verslag.

3.3 Doelgroepen

Voor dit participatietraject richtten we ons op verschillende doelgroepen die belangrijk zijn voor het vernieuwen van de omgevingsvisie. We hebben onderscheid gemaakt tussen inwoners en professionele partners. De reden voor dit onderscheid is hoofdzakelijk gebaseerd op het verschil aan voorkennis en specifieke expertise. Om het participatietraject zo goed mogelijk aan te laten sluiten op de deelnemers, vragen deze groepen andere benaderingswijzen en werkvormen. De inhoud van wat we met hen bespreken, is voor iedere groep gelijk geweest.

Inwoners: Aangezien de omgevingsvisie direct invloed heeft op de leefomgeving van inwoners, is het belangrijk dat zij betrokken werden bij het proces. Dit zorgt voor een betere afstemming op de daadwerkelijke behoeften en wensen van de mensen die in Gelderland wonen, leven en werken. Wij hebben speciale aandacht besteed aan de over het algemeen lastig te bereiken doelgroepen. We hebben ons best gedaan om zoveel mogelijk verschillende Gelderlanders te bereiken en aan te spreken door de keuze van verschillende werkvormen en communicatiekanalen. Vooral voor jongeren hebben we extra ons best gedaan. Om een goed beeld te krijgen van de diversiteit van de inwoners is tijdens de participatie aan alle deelnemers informatie gevraagd over deze variabelen en ook over hun woonplaats. Deze informatie is vervolgens gebruikt om te zien of we nog bepaalde groepen misten.

Professionele partners: Deze groep bestaat uit een brede mix van maatschappelijke organisaties, kennisinstellingen, bedrijven, belangenverenigingen en medeoverheden zoals gemeenten en waterschappen. Professionele partners hebben vaak specifieke kennis en expertise, die van belang is bij de vormgeving van de visie. Bovendien spelen zij vaak ook een rol bij het samen uitwerken en uitvoeren van de visie.

3.4 Communicatie

We hebben op verschillende manier met onze doelgroepen gecommuniceerd. Uitgangspunten waren heldere en volgbare processtappen, brede én persoonlijke communicatie, en het was makkelijk om met ons contact op te nemen. Met communicatie droegen we daarmee op de volgende manieren bij aan het participatieproces:

1) We informeerden doorlopend en breed over het proces en de uitkomsten.
    a. Hiervoor gebruikten we onze website (www.gelderland.nl) en specifiek onze webpagina over de omgevingsvisie (www.gelderland.nl/vernieuwing-omgevingsvisie). Op deze webpagina is ook een overzicht met 'veelgestelde vragen' te vinden en deelden we ook informatie over het proces rondom het Omgevingseffectraport. Aanvullend hebben we onze sociale mediakanalen (Linkedin, X, Facebook, Instagram en Youtube) en de nieuwsbrief Gld Leeft! ingezet om de informatie actief onder de aandacht te brengen. Voor vragen en reacties is provincie Gelderland altijd bereikbaar via het Provincieloket.

b. We hebben een lijst met stakeholders die we persoonlijk via e-mail op de hoogte hebben gehouden. Deze lijst bestaat uit relaties waarvan de gegevens bij ons als provincie Gelderland bekend zijn. We hebben vanuit AVG oogpunt toestemming gevraagd om hen op de hoogte te houden. De lijst is in de loop van het traject gegroeid met zowel partners als inwoners, doordat deelnemers aan participatieactiviteiten ook konden aangeven of we hen per mail mochten blijven informeren over het proces.
c. Waar nodig maakten we gebruik van maatwerk om belanghebbenden te informeren. Zo hebben we extra ingezet op communicatie richting jongeren, bijvoorbeeld door vernieuwende communicatievormen in te zetten (video's, aansprekende en korte online content). Maar ook door bijvoorbeeld alle beschikbare Gelderse jongerenraden van gemeenten aan te schrijven en door het principe van 'netwerkpaneling' in te zetten rondom de werving voor de swipocratie (zie fase 2).
d. We hebben tijdens fase 2 een tentoonstelling georganiseerd in Atelier Gelderland, in het publieke gedeelte van het Huis der Provincie in Arnhem (Markt 11). In deze tentoonstelling konden bezoekers kennisnemen van de 7 keuzes die in fase 2 voorlagen.
e. Tot slot vindt er doorlopend ook meer inspirerende (en soms indirecte) communicatie plaats vanuit provincie Gelderland om gevoel te krijgen bij wat een omgevingsvisie is, welke onderwerpen het raakt en wat je er als inwoners en partners van kunt merken. Zodat de omgevingsvisie meer tot de verbeelding gaat spreken. Zo sluiten we aan op activiteiten van het Ruimtelab van provincie Gelderland, bijvoorbeeld via artikelen in het online magazine Expeditie mooi Gelderland.

2) Op verschillende manieren attendeerden we mensen op de mogelijkheid om met ons via bijeenkomsten in gesprek te gaan, of om online de enquête (fase 1) of swipocratie (fase 2) in te vullen. Zo probeerden we zoveel mogelijk mensen te bereiken en kreeg iedereen de kans om mee te doen aan dit proces.
    a. We nodigden gericht, via e-mail, personen en partijen uit waarvan de gegevens bij ons bekend zijn.
    b. Aanvullend vroegen we ook bepaalde contacten en organisaties om de uitnodiging door te sturen naar hun achterban en netwerk. Zo maken we optimaal gebruik van bestaande contacten en communicatiekanalen. Bijvoorbeeld via DKK Gelderland (vereniging voor Dorpshuizen en Kleine Kernen Gelderland).
    c. Lokale pers informeerden we via persberichten over de bijeenkomsten die we in de regio organiseerden. In verschillende lokale media zijn hier artikelen over verschenen. Ook leidde dit tot een uitnodiging in de radioshow van lokale omroep Heerde en Epe.
    d. De inzet van de swipocratie in fase 2 vormde ook een communicatiemiddel om deelnemers te attenderen op de bijeenkomsten. Na het invullen van de tool gaven ruim 300 deelnemers aan op de hoogte te willen blijven van het vervolg van de vernieuwing van de omgevingsvisie. Bijna 200 deelnemers gaven aan in de toekomst vaker te willen meedenken met provincie Gelderland.
    e. Tot slot deelden we de uitnodigingen voor de bijeenkomsten ook breed via onze bestaande provinciale communicatiekanalen (gelderland.nl, sociale media, nieuwsbrief Gld Leeft!). Aanvullend hebben we ter kennisgeving rondom de Nota Reikwijdte en Detailniveau voor het Omgevingseffectrapport, voor de bijeenkomsten in fase 2 ook advertenties geplaatst in alle Gelderse huis-aan-huis bladen en de weekendedities van de Gelderlander en de Stentor. Voor de enquête (fase 1) en de swipocratie (fase 2) hebben we ook flyers gemaakt. Deze flyers hebben we op verschillende plekken in Gelderland gedeeld. Bijvoorbeeld tijdens de marktbezoeken, maar ook op andere bijeenkomsten die we vanuit provincie Gelderland organiseerden, zoals de Dag van Gelderland.

4 Participatie Omgevingsvisie - Fase 1

4.1 Gevolgde methode

In de eerste fase hebben we input opgehaald voor de Kadernota. Dit document schetst de mogelijke keuzes en richting van de omgevingsvisie. We hebben inwoners en partners uitgenodigd om hun ideeën, zorgen en wensen over de fysieke leefomgeving in de provincie te delen. Fase 1 is afgerond in november 2024. De resultaten van deze fase zijn gebundeld in het Participatieverslag fase 1 Gelderse omgevingsvisie.pdf.

Van juli tot en met oktober 2024 konden inwoners en professionele partners van provincie Gelderland hun ideeën delen over de fysieke leefomgeving. Professionele partners zijn onder andere maatschappelijke organisaties, kennisinstellingen, bedrijven, belangenverenigingen en medeoverheden zoals gemeenten en waterschappen. Bureau Buhrs en Land-iD vroegen inwoners en professionele partners in opdracht van provincie Gelderland waar ze trots op zijn, wat hun prioriteiten en zorgen voor de toekomst zijn en welke rol ze van de provincie verwachten.

Om de inwoners en professionele partners te betrekken, is gekozen voor een mix van online en offline participatiemiddelen. Voor inwoners hebben we bewust gekozen om in fase 1 geen bijeenkomsten te organiseren omdat het ging om 'breed' ophalen. De inschatting was dat gestructureerde vormen van participatie bij een brede vraagstelling meer informatie zou opleveren.
De volgende participatieactiviteiten hebben plaatsgevonden:

- Digitale inwonersparticipatie
- Straatinterviews
- Gastles aan de studentenraad van MBO Rijn IJssel
- Bijeenkomst kinderburgemeesters
- Bijeenkomst Jong Lingewaard en Jong Overbetuwe
- Bijeenkomst met professionele partners

In het logboek participatieactiviteiten dat is opgenomen in het Participatieverslag fase 1 Gelderse omgevingsvisie.pdf zijn alle concrete activiteiten opgenomen inclusief het doel en het resultaat.

4.2 Inbreng belanghebbenden

De punten die de inwoners van Gelderland en de professionele partners naar voren hebben gebracht zijn opgenomen in het Participatieverslag fase 1 Gelderse omgevingsvisie.pdf. Zie ook de Bijlagen Participatieverslag Omgevingsvisie Gelderland.

Een korte samenvatting van de resultaten van de participatieactiviteiten is hieronder opgenomen.

Digitale inwonersparticipatie
De vragenlijst is door 852 respondenten ingevuld. Uit de vragenlijst bleek dat inwoners zich zorgen maken over onderwerpen zoals klimaat, woningnood, natuur, biodiversiteit en energie. De belangrijkste prioriteiten zijn bodem en water, wonen, gezonde omgeving, veilige omgeving en natuur en biodiversiteit.

Straatinterviews
De straatinterviews met 45 inwoners toonden aan dat inwoners de natuur en landelijke sfeer van Gelderland typerend vinden. Belangrijke zorgen omvatten bereikbaarheid, woningbouw en behoud van cultuur en natuur.

Gastles aan de studentenraad van MBO Rijn IJssel
De 7 studenten gaven vooral prioriteit aan wonen, en daarnaast ook aan bereikbaarheid en klimaatbestendigheid. Ze vonden het belangrijk dat er voldoende betaalbare woningen beschikbaar zijn en dat duurzame mobiliteit en energie een rol krijgen in de toekomst van Gelderland.

Bijeenkomst kinderburgemeesters
De 14 kinderburgemeesters benadrukten het belang van duurzaamheid, natuurbehoud en erfgoedbescherming. Ze gaven de voorkeur aan duurzame energieopties zoals zonnepanelen en spraken hun wensen uit voor natuurontwikkeling en woningbouw die dorpen en steden in balans houdt.

Bijeenkomst Jong Lingewaard en Jong Overbetuwe
Ongeveer 30 deelnemers spraken over belangrijke keuzes in de omgevingsvisie, zoals energieopties en woningbouw. Er werd een voorkeur uitgesproken voor wind- en zonne-energie, met gemengde reacties op kernenergie. Bij woningbouw gaven ze de voorkeur aan een verspreide bouw over dorpen en steden om leefbaarheid te behouden. Ook benadrukten ze het belang van keuzes voor de toekomst van de natuur, met een afweging tussen natuurbehoud en noodzakelijke ruimtelijke ontwikkelingen.

Bijeenkomst met professionele partners
We hebben 7 bijeenkomsten met professionele partners georganiseerd. De 10 tot 30 partners per bijeenkomst gaven aan trots te zijn op de regio's en benadrukten de noodzaak voor concrete kaders in de omgevingsvisie. Ze bespraken onderwerpen als leefbaarheid, het belang van integrale gebiedsontwikkeling, netcongestie, en de rol van de provincie in faciliteren, regie en bescherming van de leefomgeving.

4.3 Hoe zijn wij met de inbreng omgegaan

De inbreng vanuit de eerste participatiefase is weergegeven in het bovengenoemde participatieverslag. In december 2024 zijn Provinciale Staten via de mededelingenbrief geïnformeerd over de resultaten van de eerste participatieronde. De inbreng is gebruikt bij het opstellen van de kadernota vernieuwing omgevingsvisie. Fase 1 was bedoeld voor het ophalen van ideeën. Dat betekent dat we gekeken hebben of er onderwerpen zijn ingebracht waar we vanuit de provincie nog niet aan gedacht hadden, en of deze een plek moesten krijgen in de kadernota.

4.4 Het effect van de inbreng

In de kadernota staan ter beeldvorming op verschillende plekken kaders met daarin een overzicht van de resultaten uit de participatie. Met betrekking tot onze rol gaven onze partners in deze participatieronde aan dat zij een meer sturende rol voor de provincie zien met betrekking tot ruimtelijke ordening en de fysieke leefomgeving. Dit sluit aan bij de meer sturende rol die wij voor onszelf zien op een aantal onderwerpen. Daarbij verwachten partners heldere en scherpe keuzes in de omgevingsvisie, waar wij ook naar streven.

Inhoudelijk komen de opgehaalde ideeën over het algemeen overeen met de onderwerpen en thema's die wij opnemen in de omgevingsvisie. Zo werden water en bodem, energie en bereikbaarheid bevestigd als onderwerpen die sturend of randvoorwaardelijk moeten zijn in ons beleid. In de kadernota zijn deze thema's opgenomen als zogenoemde 'sturende principes'. In de uiteindelijke omgevingsvisie zijn water en bodem onderdeel van de ruimtelijke hoofdstructuur, en zijn energie en bereikbaarheid als randvoorwaarden voor het stedelijke en economische netwerk opgenomen. Vanuit de participatie zijn geen onderwerpen naar voren gekomen die nog geen plek hadden in de kadernota.

Vitaal landelijk gebied

Met betrekking tot landbouw gaven inwoners aan dat dit een deel van het karakter van Gelderland is, maar gaf een meerderheid van de mensen die gereageerd hebben ook aan dat landbouwgronden ook voor andere doeleinden mogen worden ingezet. Professionele partners vragen van de provincie duidelijkheid wat betreft de toekomst: waar is ruimte voor landbouw en waar voor andere activiteiten zoals natuur, woningbouw en recreatie? Dit sluit aan bij de kadernota: hierin hadden we opgenomen dat we zouden onderzoeken of we bepaalde landbouwgronden de hoofdfunctie landbouw kunnen meegeven. In de uiteindelijke omgevingsvisie hebben we inderdaad gebieden aangewezen met de hoofdfunctie landbouw.

Zowel inwoners als partners gaven aan dat de natuur goed beschermd moet worden. Er zijn zorgen over de gevolgen van klimaatverandering, de toenemende drukte in natuurgebieden, grootschalige landbouw, het afnemen van biodiversiteit en toenemende bebouwing in het landelijk gebied. Met name de professionele partners verwachten hierom scherpe ruimtelijke keuzes waarin de provincie een rol kan spelen. Voor de toekomst zien de meeste partners kansen om natuur en landbouw sterker met elkaar te verbinden. Dit sluit aan bij de kadernota, waarin natuur en biodiversiteit een belangrijk onderwerp is onder een vitaal landelijk gebied. In de uiteindelijke omgevingsvisie is dit onderdeel geworden van de ruimtelijke hoofdstructuur.

Sterke steden, dorpen en regio's

De woningnood werd door inwoners bevestigd als grote zorg. Daarbij gaven partners aan dat het niet alleen om aantallen woningen gaat, maar dat wonen ook samenhangt met de leefbaarheid van dorpen en wijken. Inwoners gaven aan dat voldoende groen en natuur in de directe woonomgeving heel belangrijk is voor een gezonde leefomgeving, en dat zorgvoorzieningen goed bereikbaar moeten zijn. Deze punten sluiten aan bij de ambitie die we in de kadernota hebben gesteld: 'In 2050 zijn er in Gelderland sterke, leefbare en bereikbare steden en dorpen, met voldoende passende en betaalbare woningen voor alle inwoners, in klimaatbestendige wijken met voldoende groen en biodiversiteit.' Partners gaven aan dat de provincie de regie moet nemen bij de woningbouwopgave, bijvoorbeeld door uitbreidingslocaties aan te wijzen. Dit komt overeen met de kadernota, waarin is opgenomen dat we voor heel Gelderland verschillende verstedelijkingsstrategieën maken. In de uiteindelijke omgevingsvisie is opgenomen dat we dit in de verordening vastleggen, inclusief randvoorwaarden en onderwerpen waar in deze strategieën rekening mee moet worden gehouden.

Toekomstbestendige economie en sterke netwerken

Partners zijn over het algemeen te spreken over de regie die de provincie heeft op bedrijventerreinen in het landschap. Partners zien circulaire economie als een kans voor Gelderland, waarbij ze wel opmerken dat circulaire economie veel ruimte vraagt op bedrijventerreinen en impact heeft op mobiliteit. In de kadernota is opgenomen dat we, met het oog op circulaire economie, voldoende ruimte willen voor grootschalige bedrijven, bedrijven in hogere milieucategorieën en watergebonden bedrijven. In de uiteindelijke omgevingsvisie hebben we concrete locaties aangewezen in de ruimtelijke hoofdstructuur.

Partners vroegen ook of de provincie kijkt naar de ontwikkeling van recreatie en toerisme en ontwikkelingen rondom defensie. Deze onderwerpen kwamen al terug in de kadernota, en voor beide onderwerpen is in de uiteindelijke omgevingsvisie een strategisch doel opgenomen.

5 Participatie Omgevingsvisie – Fase 2

5.1 Gevolgde methode

Op basis van de kadernota is de omgevingsvisie verder uitgewerkt. Een groot deel van de kadernota kon meteen worden uitgewerkt maar er kwamen 7 ruimtelijke keuzes naar voren die wij eerst wilden toetsen. Deze keuzes hebben namelijk invloed op de samenwerking met partners en op de leefomgeving van Gelderlanders. Het zijn onderwerpen waarop de provincie meer regie wil pakken en die extra aandacht vragen vanwege hun impact en de benodigde beleidswijzigingen. De ruimtelijke keuzes zijn ook verbeeld op kaarten. Het toetsen van deze keuzes stond centraal tijdens deze participatiefase. Dit was een wijziging ten opzichte van ons oorspronkelijke participatieplan. Oorspronkelijk was het idee om in deze fase de hele concept omgevingsvisie te toetsen en bespreken. Naast bovengenoemde redenen was onze inschatting op basis van de ervaringen in fase 1, dat het voeren van een inhoudelijk gesprek over de volledige omgevingsvisie tot onvoldoende diepgang zou leiden. Daarom hebben we gekozen voor een kwalitatief goed gesprek op de 7 ruimtelijke keuzes. Fase 2 is in november 2025 afgerond.

De 7 ruimtelijke keuzes die werden getoetst zijn:

1. Sturen op het vasthouden van water.
2. Sturen op beschikbaarheid en kwaliteit van zoet grondwater.
3. Richting geven aan opgaven in het landelijk gebied.
4. Sturen op een toekomstbestendig energiesysteem.
5. Sturen op bereikbaarheid van defensie, goederenstromen en verstedelijking.
6. Sturen op vestigingsvoorwaarden voor economie.
7. Richting geven aan een aantrekkelijke woonomgeving.

In oktober en november 2025 gaven inwoners en partners van provincie Gelderland hun reactie op de zeven ruimtelijke keuzes voor Gelderland. In de eerste fase van de participatie werden relatief weinig jongeren bereikt, dus is nu extra ingezet op deze doelgroep. Vragen die tijdens het participatietraject centraal stonden: zijn de ruimtelijke keuzes goed te begrijpen en de effecten goed te volgen? Wat vinden inwoners en partners van de voorgestelde keuzes? En hoe kijken ze naar de rol van de provincie? De participatieresultaten zijn gebruikt bij het opstellen en aanscherpen van de ontwerp omgevingsvisie.

Naast participatie van inwoners en professionele partners heeft in deze fase ook bestuurlijke participatie plaatsgevonden met de zeven bestuurlijke regio's. In oktober-december is in iedere regio een gesprek geweest met de gebiedsgedeputeerde en portefeuillehouders uit de regio. Onderwerp van gesprek waren de zeven ruimtelijke keuzes.

Tijdens de participatie in fase 2 zijn we op veel verschillende plekken in Gelderland geweest. In het logboek in Participatieverslag fase 2 Vernieuwing omgevingsvisie Gelderland is een logboek opgenomen van de participatieactiviteiten, de doelgroep en het aantal deelnemers. De volgende participatieactiviteiten hebben plaatsgevonden.

Online inwonerspeiling 'Swipocratie'
De tool Swipocratie maakt gebruikt van visuele elementen en stellingen, waardoor deelnemers snel en eenvoudig hun mening kunnen geven via een swipe-systeem. Dat wil zeggen: door stellingen en dilemma's naar links of naar rechts te 'vegen' op het scherm van de mobiele telefoon. De tool is beeldend en eenvoudig in gebruik. De stellingen zijn concreet en compact opgeschreven zonder al te veel toelichting, zodat deelnemers intuïtief en snel kunnen reageren. Alle inwoners van Gelderland (en net daarbuiten) waren bij deze tool de doelgroep. De tool is bijzonder geschikt om moeilijk bereikbare doelgroepen te betrekken zoals jongeren, ouderen, laaggeletterden en drukbezette werkenden.

De online inwonerspeiling was voor sommige deelnemers ook aanleiding om aanvullend naar één van de bijeenkomsten te komen. Via verschillende kanalen van de provincie en flyers is de inwonerspeiling onder de aandacht gebracht. Er hebben 1.838 inwoners deelgenomen aan deze online peiling. Deelnemers waren verdeeld over alle leeftijdsgroepen. De meeste deelnemers waren tussen de 14 en 35 jaar oud (34%). Deelnemers kwamen uit bijna alle Gelderse gemeenten, waaronder relatief grote deelnemersaantallen uit Arnhem, Nijmegen, Apeldoorn, Ede en Wageningen.

Netwerkpaneling
Netwerkpaneling is een manier om extra deelnemers te werven, waarbij gebruik wordt gemaakt van bestaande netwerken. Er worden 'wervers' ingezet, die een bepaalde doelgroep vertegenwoordigen. Zij werven vervolgens binnen hun eigen netwerk deelnemers. Voor de Gelderse omgevingsvisie is netwerkpaneling ingezet om extra jongeren te betrekken. De wervers brachten de online inwonerspeiling bij andere jongeren onder de aandacht.

Inwonersbijeenkomsten
De onderwerpen van de provinciale omgevingsvisie zijn voor veel mensen relatief abstract en 'ver van hun bed'. Om bij zoveel mogelijk verschillende belevingswerelden van inwoners aan te sluiten, hebben we gekozen voor verschillende typen bijeenkomsten, in plaats van steeds dezelfde algemene bijeenkomst. Naast demografische gegevens zoals leeftijd, geslacht, gezinssamenstelling, opleiding en inkomen is ook gekeken naar het karakter, de voorkeuren en waarden van de inwoners van Gelderland. De opzet van de bijeenkomsten varieerde wat betreft werkvorm: een inloopbijeenkomst, een gesprek rondom een 'hoop en vrees-collage', gesprekken in kleine samenstellingen aan tafel en stellingen tijdens de online bijeenkomst. De inhoud was in elke bijeenkomst gelijk.

Van de inwonersbijeenkomsten is zowel een tekstueel als een beeldverslag gemaakt. Voor de kinderburgemeesters is een aparte bijeenkomst georganiseerd. Alle verslagen zijn opgenomen in de bijlage en enkele dagen na de bijeenkomst los verstuurd aan deelnemers.

Regiobijeenkomsten met partners
Voor partners organiseerden we bijeenkomsten per regio, en één Gelderland brede bijeenkomst. Tijdens de partnerbijeenkomsten gebruikten we de werkvorm "world café", waarin deelnemers rouleren langs een aantal tafels waar specifieke onderwerpen worden besproken. Tijdens de bijeenkomsten is met behulp van de tool Mentimeter bepaald welke keuzes werden besproken. De resultaten van de bijeenkomsten zijn verzameld in een tekstueel verslag dat aan de deelnemers is verstuurd. Sommige deelnemers hebben nog gereageerd op deze verslagen met inhoudelijke aanvullingen. Reacties die zijn binnengekomen tot woensdag 26 november 2025 zijn nog verwerkt in de verslaglegging.

Daarnaast zijn er eind november en in december 2025 nog enkele schriftelijke bijdragen aan de tweede participatieronde binnengekomen die niet meer in het verslag konden worden verwerkt, maar wel inhoudelijk zijn meegenomen in de uitwerking van de ontwerp omgevingsvisie.

5.2 Inbreng inwoners en professionele partners

De punten die door de inwoners van Gelderland en de professionele partners naar voren zijn gebracht zijn opgenomen in het Participatieverslag fase 2 Vernieuwing omgevingsvisie Gelderland. Zie ook de Bijlagen Participatieverslag fase 2 Vernieuwing omgevingsvisie Gelderland

5.3 Bestuurlijke inbreng

Bestuurlijke participatie
In de periode oktober – december 2025 hebben er 7 bestuurlijke gesprekken plaatsgevonden met bestuurlijke partners. Per Gelderse regio is er één bijeenkomst georganiseerd waar bestuurders van gemeenten en waterschappen bij aanwezig waren. Vanuit de provincie was er telkens bestuurlijke afvaardiging vanuit Gedeputeerde Staten om het gesprek te voeren. De 7 ruimtelijke keuzes stonden centraal en werden besproken aan de hand van een aantal vragen of stellingen, zoals:

- Op welke manier zou de omgevingsvisie de samenwerking van gemeenten en partners in de regio kunnen helpen?
- Wat zijn de belangrijkste thema's / dossiers waar de provincie op zou moeten sturen?

Tijdens verschillende bestuurlijke bijeenkomsten is de wens geuit om nogmaals het gesprek te voeren over de omgevingsvisie op het moment dat er concrete conceptteksten beschikbaar zijn. Op dinsdag 3 maart 2026 hebben GS besloten om hoofdstuk 1 t/m 4 van de omgevingsvisie in concept te delen met hun bestuurlijke partners (gemeenten en waterschappen) in de regio's. Dit zijn de medeoverheden waar we als provincie dagelijks mee samenwerken aan opgaven in de regio. Op vrijdag 6 maart is er een bijeenkomst georganiseerd op het Huis der Provincie in Arnhem om de conceptteksten te bespreken met gemeentebestuurders uit de 7 Gelderse regio's. Er zijn deelsessies gehouden per regio, waar de gebiedsgedeputeerde of een vervanger vanuit GS bij aanwezig waren om het gesprek te voeren. Door de lopende besluitvorming en besprekingen in GS was de voorbereidingstijd erg kort. Daarom hebben de gemeenten de kans gekregen om t/m vrijdag 13 maart ook nog schriftelijk te reageren op de conceptteksten. Alle regio's hebben gebruik gemaakt van deze gelegenheid.

Buurprovincies
Op donderdag 5 maart 2026 zijn de conceptteksten van hoofdstuk 1 t/m 4 gedeeld met de ambtelijke partners van de provincies die grenzen aan Gelderland. Ook zij hebben de kans gekregen om t/m 13 maart schriftelijk te reageren.

Waterschappen
Op woensdag 25 februari heeft er een bestuurlijk gesprek plaatsgevonden tussen gedeputeerde Dirk Vreugdenhil en de heemraden van de drie Gelderse waterschappen. Ter voorbereiding op dit gesprek zijn enkele conceptteksten uit de omgevingsvisie gedeeld, maar de waterschappen gaven aan nader in gesprek te willen gaan als alle teksten beschikbaar zijn. Op het moment van schrijven van dit verslag is nog niet duidelijk wanneer dit gesprek gaat plaatsvinden.

De belangrijkste resultaten uit de bestuurlijke gesprekken zijn in onderstaande samenvatting opgenomen.

Algemeen
De 7 ruimtelijke keuzes zijn helder, logisch en herkenbaar. De bestuurders geven aan dat ze begrijpen dat deze keuzes gemaakt moeten worden of zelfs 'voor de hand liggend' zijn. Ze merken op dat er geen ruimte is om alle keuzes naast elkaar een plekje te geven; de ambities gaan ergens botsen. Men mist duidelijkheid over waar de provincie in deze gevallen voor kiest, wat ze in deze fase wel hadden verwacht. De bestuurders roepen op om in het vervolgproces veel scherper te maken waar de provincie voor kiest. De provincie mag hierin best stellige uitspraken doen; dan weten partners en inwoners ook waar ze aan toe zijn.

Rol
De regio's vragen de provincie om transparant te zijn over waar ze regie neemt en waar er ruimte is voor gemeenten voor eigen invulling. Er is behoefte aan een heldere duiding van de rolverdeling. De bestuurders zien vooral een rol weggelegd voor de provincie in het maken van keuzes bij het stapelen van opgaven

(maatschappelijk prioriteren). Het helpt als de provincie meer op doelen gaat sturen en minder op regels. En: laat ook ruimte voor gemeenten om (locatie)keuzes te maken. Als er gebieden worden aangewezen (bv. voor woningbouw), doe dit dan niet met harde grenzen op een kaart. Dit kan in de toekomst beperkend werken, is de ervaring.

Thema's
Het dilemma van 'water en bodem sturend' versus andere thema's wordt vaker genoemd: vanuit 'water en bodem sturend' is het uitgangspunt om niet te bouwen op lager gelegen delen van Gelderland, terwijl op de hogere delen (de Veluwe) niet gebouwd mag worden door natuur- en stikstofregels. Daarnaast wordt de vraag gesteld of de woongebieden die op kaart staan aangegeven wel realistisch zijn vanuit de lagenbenadering. Natuur (en landschap) wordt gemist als aparte keuze, terwijl dit kenmerkend is voor Gelderland en als een belangrijke pijler wordt gezien die Gelderland uniek maakt.

Belangrijke thema's waar de provincie volgens de bestuurders op zou moeten sturen in de omgevingsvisie:
- Leefbaarheid, ook in kleine kernen (op peil houden van voorzieningenniveau)
- Brede welvaart, vooral als afweegkader
- Wonen
- Mobiliteit
- Landschap
- Werklocaties (HMC)
- Energiesysteem

Proces
Bestuurders roepen op om in de visie dusdanig onderscheid te maken tussen regio's dat er verschillend beleid wordt gemaakt. Zo zijn de verschillende regio's niet van elkaar afhankelijk in hun tempo van ontwikkelingen. Daarnaast vraagt men om zoveel mogelijk aan te sluiten bij wat er al ligt zoals regioarrangementen, regionale en lokale omgevingsvisies.

5.4 Hoe zijn wij met de inbreng omgegaan

Het participatieverslag fase 2 (incl. onderliggende gespreksverslagen per sessie), de vragen, inzichten of oproepen van de inwoners en partners alsmede de bestuurlijke gesprekken inclusief schriftelijke bijdragen, zijn ambtelijk getoetst aan de concept omgevingsvisie. Dit levert een beeld op van het effect van de inbreng.

5.5 Het effect van de inbreng

Omdat de tweede fase van de participatie ging over de 7 ruimtelijke keuzes en niet over een concepttekst van de omgevingsvisie, is er door participanten veel benoemd wat al in de conceptvisie stond. Dat heeft dus niet direct tot aanpassingen geleid. Wel heeft dit het inzicht gegeven en het gevoel versterkt dat wat in de omgevingsvisie komt te staan, voorziet in een behoefte. Dit gaat met name over de rol van de provincie in bepaalde keuzes, de samenhang tussen allerlei ontwikkelingen en bovengemeentelijke en/of bovenregionale kwesties. Zo zien bewoners en partners de provincie in een stevige positie als rentmeester (hoeder van Gelderse landschappen en regionale identiteit, natuurkwaliteit en gezondheid). In de omgevingsvisie is dit onderdeel van onze waarden. Partners zien meerwaarde in een stevige rol van de provincie ten aanzien van enkele opgaven. Daarnaast leggen partners nadruk op het belang van samenwerking tussen provincie, gemeenten, waterschappen, omgevingsdiensten en veiligheidsregio's. Wij zien deze rol zelf ook en hebben deze steviger aangezet in de omgevingsvisie.

De grootste wijziging die is aangebracht door de participatie, is het uit elkaar halen van landbouw en natuur in de Gelderse hoofdstructuur. In de 7 ruimtelijke keuzes ging het nog over 'het landelijk gebied' als geheel, maar dit gaf onvoldoende herkenning en erkenning. Uiteraard is er nog steeds sprake van grote samenhang tussen deze onderwerpen, maar door ze op deze manier te positioneren doen we recht aan het belang en aan de rol die de provincie heeft in de ontwikkeling van beiden. Verder heeft de inbreng tot aangescherpte teksten geleid op onder andere het thema energie en de positionering van Gelderland ten opzichte van buurprovincies en Duitsland.

Voor een aantal participanten was onduidelijk wat bedoeld wordt met de termen 'toekomstbestendig energie systeem', 'aantrekkelijke woonomgeving' en een 'robuust watersysteem'. Men riep ook op om hier concrete doelen aan te koppelen. In de themaparagrafen hebben we deze begrippen gedefinieerd. Om de visie sturend te maken, koppelen we in de monitoring concrete doelen met streefwaarden aan deze begrippen. Natuur werd als thema gemist en beschouwd als een van de belangrijkste thema's waar meer aan moet gebeuren om de ambities waar te maken. Hoewel natuur geen apart onderwerp was in de 7 ruimtelijke keuzes is het een belangrijk onderdeel van onze nieuwe visie. We hebben natuur onderdeel gemaakt van de hoofdstructuur van Gelderland. Het is tevens onderdeel van de paragraaf Vitaal Landelijk gebied en de themaparagraaf Natuur en biodiversiteit.

Bewoners van de Veluwe vinden het belangrijk dat er voldoende ruimte is voor stilte en donkerte ten behoeve van dieren. De omgevingsvisie hebben we op dit onderwerp aangevuld door op te nemen dat er in de omgevingsverordening stiltegebieden zijn aangewezen en dat dit beleid moet worden geëvalueerd. Er is ook aandacht voor 'gouden randen' en het spreiden van recreatiedruk.

Inwoners vragen om alternatieven voor windenergie en om een combinatie van energiebronnen vanwege zorgen om veiligheid, gezondheid en milieu. We komen aan deze zorgen tegemoet door duidelijker te maken dat wij al inzetten op een brede energiemix.

Partners en bewoners vragen in de omgevingsvisie om aandacht voor de provinciale belangen voor economie en wonen in de ontwikkeling van een toekomstbestendig energiesysteem. Wij onderschrijven dit en hebben onze visie hierop aangevuld.

Het effect van de oproep van bestuurlijke partners om scherpere keuzes te maken zie je vooral terug in de Gelderse ruimtelijke hoofdstructuur. Hierin geven we aan dat we als provincie meer regie pakken op een aantal grote ruimtelijke onderwerpen die extra aandacht vragen. Door aan te geven waar we regie nemen, geven we ook duidelijkheid over onze rol en wat we verwachten van onze partners. Bovendien wordt in de regioparagrafen concreter welke keuzes we maken als ambities botsen op een specifieke locatie.

6 Overige inbreng

Duitsland
Op 28 november 2024 is er een ambtelijk overleg geweest met de Nederland-Duitse Commissie Ruimtelijke Ordening, subcommissie Zuid in Düsseldorf. Twee leden van het projectteam omgevingsvisie hebben een presentatie gehouden over het proces en er stonden twee vragen centraal:

- Welke (grensoverschrijdende) thema's vindt u belangrijk voor de nieuwe omgevingsvisie van provincie Gelderland en waarom?
- Welke rol ziet u daarbij voor de provincie?

In de vergadering kwamen langs: de nota ruimte, de omgevingsvisies van Limburg, Gelderland en Overijssel en het actuele vraagstuk van windmolens aan de grens. Aan de Duitse collega's hebben we gevraagd welke thema's zij belangrijk vinden voor ons om aandacht voor te hebben in de omgevingsvisie. Als belangrijke thema's werden in ieder geval genoemd; natuurbescherming, windenergie en water. Na afloop hebben we een in het Duits vertaalde versie van de kadernota ter kennisgeving gedeeld.

Buurprovincies
Op 20 januari 2025 is er een ambtelijk overleg geweest met de provincies die grenzen aan Gelderland. De provincies Noord-Brabant, Flevoland, Overijssel en Utrecht waren aanwezig. Het doel van dit overleg was om de buurprovincies te informeren over het proces van de vernieuwing van de Gelderse omgevingsvisie en de kadernota die op dat moment ter besluitvorming lag. Daarnaast is er gesproken over de stand van zaken van de (nieuwe) omgevingsvisies van de andere provincies en welke gemeenschappelijke opgaven er zijn in de grensgebieden. Een aantal opgaven die vaker werden genoemd zijn bereikbaarheid, energie, defensie en water. Er is afgesproken om gedurende het traject afstemming te blijven zoeken over een aantal van deze opgaven.

7 Evaluatie van de participatie

Zowel fase 1 als fase 2 van het participatieproces zijn geëvalueerd. Hoe hebben de deelnemers het participatieproces ervaren: hoe tevreden waren zij hierover?
In fase 2 konden deelnemers na afloop van de bijeenkomsten op 'tips en tops' kaarten nabranders invullen. Deze nabranders gingen zowel over inhoud als proces. Bureau Buhrs heeft deze opmerkingen verwerkt in de verslagen per sessie.

Op basis van de gespreksverslagen en onze eigen waarnemingen kunnen we een beeld schetsen van de tevredenheid van de deelnemers met participatieproces. Hieronder volgen de belangrijkste punten uit de gespreksverslagen:

- In de vragenlijst van digitale inwonersparticipatie fase 1 zijn dilemma's voorgelegd om te achterhalen welke onderwerpen de inwoners van Gelderland het meest belangrijk vinden. Respondenten werd gevraagd een keuze te maken tussen twee opties. Keuze 1 over de plek van windmolens werd relatief wat vaker overgeslagen. Sommige mensen gaven aan dat zij deze keuze te sturend vonden. Zij willen liever dat er helemaal geen windmolens bij komen.
- Voor deelnemers was niet voldoende duidelijk wat precies bedoeld wordt met termen als 'een vitaal landelijk gebied', 'toekomstbestendig energiesysteem', een 'aantrekkelijke woonomgeving' en een 'robuust watersysteem'. Deelnemers roepen op om hier concrete doelen aan te koppelen (participatie fase 2).
- Partners en inwoners waarderen dat ze in fase 2 van de ontwikkeling van de omgevingsvisie hebben kunnen meedenken. De provincie moet ervoor zorgen dat de inbreng van de partners bijdraagt aan de integraliteit, en niet in fragmenten in de visie belandt. Daarnaast vrezen enkele partners dat het "gat" tussen de participatie in het najaar van 2025 en de formele terinzagelegging in het voorjaar van 2026 te groot is. Bovendien worden onder andere in gebiedsprocessen en de regioarrangementen nieuwe inzichten opgedaan die een plek verdienen in de visie.
- Partners geven de wens aan om op voor hen relevante thema's te kunnen reageren voordat de ontwerp omgevingsvisie ter inzage wordt gelegd. Dit kan bijvoorbeeld door de veiligheidsregio's te laten meekijken met de zoekzones voor energie of de waterschappen op de uitwerking van de keuzes ten aanzien van bodem en water. Partners roepen op om daarbij ook naar de vertaling van de visie naar de omgevingsverordening te kijken. De partners zijn immers mede-uitvoerder van de provinciale ambities en hebben waardevolle inbreng voor de regionale uitwerking en hoe beleid doorwerkt in de praktijk.
- Bewoners vinden het belangrijk dat de provincie hun perspectief op de fysieke leefomgeving blijft vragen en serieus meeneemt in het vervolg. Deelnemers aan de online inwonerspeiling 'Swipocratie' waardeerden de laagdrempelige manier om mee te denken, maar misten nuance rondom de ingewikkelde thema's in de visie. Zonder een toelichting op de dilemma's in de inwonerspeiling was het soms moeilijk reageren. Een deel van de deelnemers aan de swipocratie gaf de suggestie mee om een volgende keer te zorgen voor meer toelichting en ruimte voor open vragen.
- Swipocratie: van de 1.838 deelnemers hebben 332 mensen aangegeven op de hoogte te willen blijven over de omgevingsvisie. Ook gaven 196 deelnemers aan in de toekomst vaker te willen meedenken met de provincie. Daarmee heeft de participatie ook bijgedragen aan het vergroten van de betrokkenheid van inwoners bij de omgevingsvisie en de toekomst van Gelderland.
- Swipocratie: Van de 1.838 deelnemers die de inwonerspeiling hebben ingevuld, hebben 255 inwoners de moeite genomen om opmerkingen te noteren bij het open invulveld op het eind. Ruim 50 van deze reacties ging over de opzet van de inwonerspeiling. Enkele deelnemers gaven aan dat ze het een leuke en goede manier vonden om mee te denken. Het merendeel van deze 50 reacties ging echter over het feit dat deelnemers de vragen te zwart-wit vonden, te suggestief en te simpel voor complexe thema's. Ze missen nuance en een mogelijkheid om fouten te corrigeren. De info-knop gaf geen inhoudelijke uitleg.

Ze adviseren om in de toekomst meer open vragen te gebruiken en stellingen met toelichting. Daarnaast ervaart een deel van de deelnemers een kloof tussen inwoner en bestuur. Men vreest dat beleid al vaststaat en wil echte invloed, met transparante terugkoppeling en een integrale omgevingsvisie die politiek en sectoren overstijgt. Tot slot zeggen enkele deelnemers dat de stem van bewoners in het buitengebied minder weegt dan die van stedelingen.

- In een van de partnerbijeenkomsten in fase 2 werd de vraag gesteld of deelnemers in deze vorm wel genoeg input kunnen geven. Een jaar geleden mocht worden meegedacht, nu zijn er twee rondes van een half uur. De vraag is of je zo tot voldoende kwaliteit komt. Vanuit de provincie is dit beeld genuanceerd. Er zijn namelijk op alle niveaus met partners gesprekken gevoerd, ook naast de formele participatieronden.
- In een van de participatiebijeenkomsten werd waardering uitgesproken over de bijeenkomst zelf maar ook kritiek geuit over de opzet waarbij maar vier van de zeven punten in groepjes besproken konden worden en drie punten derhalve onderbelicht bleven.
- In een regiobijeenkomst werd een duidelijk doel gemist. Onduidelijk was daarnaast de speelruimte voor de inbreng en werd diepgang gemist.

Hieronder volgen punten vanuit onze eigen waarnemingen:

- Van de deelnemers kregen we overwegend positieve reacties over het proces. Men vond het positief dat participatie werd georganiseerd en dan men kon meepraten, waarbij de werkvormen ondersteunend waren.
- Men waardeerde het dat de provincie naar de inwoners toekwam in plaats van andersom.
- Gezamenlijk in gesprek zijn over de ruimtelijke keuzes werd gewaardeerd.
- Vakjargon/termen die gangbaar zijn binnen de provincie zoals ‘Vitaal Platteland’ waren lang niet altijd duidelijk voor de deelnemers. Sommige deelnemers haakten dan af. Dit kon wel worden opgelost door extra uitleg tijdens de bijeenkomsten.
- De kinderburgemeesters waren erg enthousiast over de bijeenkomsten. Ze vonden het leuk om te doen en inhoudelijk interessant. Ook de werkvorm sloeg aan.
- Veel professionele partners waren gezien hun belangen over het algemeen meer betrokken en hadden enerzijds de behoefte om meer en langer met de provincie in gesprek te zijn, maar anderzijds werden er ook opmerkingen gemaakt over de grote tijdsinvestering. Regionale partners gaven aan dat stukken te laat gedeeld werden en onvolledig waren (ruimtelijke keuzes in plaats van volledige concept tekst van de omgevingsvisie). Zoals eerder benoemd hebben we in fase 2 niet een conceptvisie maar 7 ruimtelijke keuzes voorgelegd, waardoor partners geen zicht hadden op het geheel.
- Uit reacties naar aanleiding van het versturen van de verslagen, bleek dat deze verslagen werden gewaardeerd: ze gaven een goede weergave van het besprokene.
- Veel inwoners hadden geen duidelijk beeld van de verschillende overheidslagen. Zo kwam het regelmatig voor dat onderwerpen naar werden gebracht die niet in de omgevingsvisie thuishoren omdat zij hiervoor te concreet zijn of juist door bijvoorbeeld gemeentes worden opgepakt.
- Sommige deelnemers vonden het jammer dat er nog geen concept omgevingsvisie werd gedeeld en dat de stukken wat laat kwamen.
- Men waardeerde het dat werd geluisterd naar wensen over locaties en tijdstippen en dat deelnemers hier zo veel mogelijk in tegemoet werd gekomen.

8 Bijlagen

Deelnemende organisaties partnerbijeenkomsten participatie fase 1

8RHK ambassadeurs

Agrarisch

ANWB

DKK Gelderland

Droogteaanpak Achterhoek & Liemers

Gelders Agrarisch Jongeren Kontakt (GAJK)

Gemeente Aalten

Gemeente Apeldoorn

Gemeente Barneveld

Gemeente Berkelland

Gemeente Beuningen

Gemeente Culemborg

Gemeente Deventer

Gemeente Elburg

Gemeente Ermelo

Gemeente Harderwijk

Gemeente Heerde

Gemeente Maasdriel

Gemeente Montferland

Gemeente Neder Betuwe

Gemeente Nijkerk

Gemeente Nijmegen

gemeente Oude IJsselstreek

Gemeente Putten

Gemeente Renkum

Gemeente Rheden

Gemeente Scherpenzeel

Gemeente Tiel

Gemeente voorst

Gemeente Wageningen

Gemeente Winterswijk

Gemeente Zaltbommel

Gemeente Zevenaar

Gemeente Zutphen

GGD Gelderland-Midden

GGD Noord- en Oost-Gelderland

Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen

Historisch Genootschap Tricht

IVN oost-Veluwezoom

Leisurelands

Logistics Valley

LTO Achterhoek Noord

LTO Noord

LTO Noord afdeling De Betuwe

LTO Noord afdeling West Achterhoek

MTS de Groot

MTS Groot Roessink

Natuurmonumenten

Nederlandse Vereniging Duurzame Energie (NVDE)

Omgevingsdienst Regio Nijmegen

Omgevingsdienst Achterhoek

Omgevingsdienst Veluwe

ProWonen

PSP'92

Radboud Universiteit

Regio EHPZ

Regio Foodvalley

Regio Noord Veluwe

Regio Stedendriehoek

Rocov Gelderland

Sité Woondiensten

Sportvisserij Oost-Nederland

Stichting biomassa

Stichting Het Nationale Park De Hoge Veluwe

Stichting Hogenenk

Stichting Wandelnet

TCO

The Economic Board Regio Arnhem Nijmegen

Toerisme Veluwe Arnhem Nijmegen

Transport en Logistiek Nederland (TLN)

Vakantieboerderij de Vlierhof

Veiligheidsregio Noord- en Oost-Gelderland

Vereniging Dorpshuizen en Kleine Kernen Gelderland

Verhagen Groep BV

VNO NCW Midden S3H

VNOG

VNO-NCW Midden

Wandelnet

Waterschap Vallei en Veluwe

ZLTO afdeling Rijk van Nijmegen

ZLTO Land van Maas en Waal

Deelnemende organisaties partnerbijeenkomsten participatie fase 2

ANWB

Bekenstichting (Stichting tot Behoud van de Veluwse Sprengen en Beken)

De Klik

Dorpsraad Beusichem leeft

Erfgoed Gelderland

Fietsersbond Overbetuwe

Fruitdelta Rivierenland

GEA

Gelders Genootschap

Gemeente Aalten

Gemeente Apeldoorn

Gemeente Arnhem

Gemeente Berkelland

Gemeente Beuningen

Gemeente Bronckhorst

Gemeente Brummen

Gemeente Culemborg

Gemeente Doetinchem

Gemeente Ede

Gemeente Elburg

Gemeente Ermelo

Gemeente Harderwijk

Gemeente Hattem / Kop van de Veluwe

Gemeente Heerde

Gemeente Heumen

Gemeente Lingewaard

Gemeente Lochem

Gemeente Maasdriel

Gemeente Montferland

Gemeente Neder-Betuwe

Gemeente Nijkerk

Gemeente Nijmegen

Gemeente Oldebroek

Gemeente Oost Gelre

Gemeente Oude IJsselstreek

Gemeente Putten

Gemeente Renkum

Gemeente Rheden

Gemeente Rozendaal

Gemeente Scherpenzeel

Gemeente Tiel

Gemeente Veenendaal

Gemeente Voorst

Gemeente West Betuwe

Gemeente Wijchen Druten

Gemeente Winterswijk

Gemeente Zaltbommel

Gemeente Zevenaar

Gemeente Zutphen

Gemeenten Duiven en Westervoort

GGD Noord- en Oost Gelderland

GGD'en in Gelderland en Overijssel

Glastuinbouw kring west Gelderland

Glastuinbouw Nederland

Greenport Arnhem-Nijmegen

Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen

HISWA-RECRON

Hogeschool Arnhem Nijmegen

Koninklijke Nederlandse Jagersvereniging

Kop van de Veluwe

Landgoed Old Putten

Leefbaarheidsalliantie / participatiepartners

Leefbaarheidsalliantie Gelderland / Spectrum

Leefbaarheidsalliantie / DKK Gelderland

Leisurelands

Liander

Logistics Valley

LTO

LTO (afdeling West Achterhoek)

LTO Achterhoek Noord

LTO Noord

MLG Gebiedsontwikkeling

Natuur en Milieu Gelderland

Natuurmonumenten

Natuurwacht Bommelerwaard

Nederlandse Fruitteelt Organisatie (NFO)

NL adviseurs

NMV

Omgevingsdienst regio Nijmegen

Omgevingsdienst Rivierenland

Omgevingsdienst Veluwe

Provincie Flevoland

Provincie Gelderland

PSP'92

Regio EHPZ

Regio Foodvalley

Regio Rivierenland

Regio Stedendriehoek

RES Achterhoek

RES Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen

ROCOV-Gelderland

Smals

Spectrum

Sportvisunie

Stichting Het Nationale Park De Hoge Veluwe

Stichting Leven met de Aarde

Stichting Milieuwerkgroepen Ede

TenneT

TenneT TSO B.V.

Tree Centre Opheusden

Veiligheids- en Gezondheidsregio Gelderland-Midden

Veiligheidsregio Noord- en Oost Gelderland

VeluweAlliantie

Vereniging Historische Binnenplaatsen

Vereniging Nederlands Cultuurlandschap

VGGM

Vitens

VNO-NCW Midden

VVD West Betuwe

Wandelnet

Water Natuurlijk Vallei en Veluwe

Waterschap Rijn en IJssel

Waterschap Rivierenland

Waterschap Vallei en Veluwe

Werkorganisatie Druten Wijchen (WDW)

Whoon Projectontwikkeling

Wildbeheereenheid de Berkelstreek

Wildbeheereenheid Gorssel en Omstreken

Wildbeheereenheid IJssel Oost

Wildbeheereenheid Oost-Gelre

Wildbeheereenheid Steenderen

Wildbeheereenheid Winterswijk

ZLTO

ZLTO Land van Maas en Waal

ZLTO Rijk van Nijmegen

Zorgbelang Inclusief